

Lyftini fara at skugga fyri avrikunum

Nú valskeiðið er meiri enn hálvrunnið, hevur samgongan, sum støðugt hevur verið í gjálvutum sjógvi, avgreitt fleiri av stóru málunum í samgonguskjalinum

Jóannes Hansen

Nýggjársaftan fer Aksel V. Johannesen, løgmaður, at halda triðju nýggjársrøðuna. Tað verður løgtingsval í seinasta lagi fyrsta september 2019, og harvið verður nýggjársrøðan um eitt ár tann seinasta í hesum valskeiðnum.

Hetta er treytað av, at samgongan heldur í meiri enn eitt ár aftrat, og at val til løgtingið tiskil ikki verður í árinum, sum stendur fyri framman.

Løgmaður og samgongan hava mest sum alla tíðina verið í ógvusligum ódnarveðri. Vánirnar fyri, at samgonguskjalið skuldi umsetast til lógir, hava ofta ikki verið góðar. Talan er um minnilutasamgongu við stuðli frá Sonju Jógvansdóttir.

Millum tey sekstan í samgonguni hevur ofta verið ófriðarligt. Eitt nú tí borgarstjórnarnir í samgonguni hava vart kommunukassarnar fyri at sleppa undan øktum útreiðslum í sambandi við nýskipanir, og tí borgarstjórnarnir hava kravt størri inntøkur til teirra økir. Og so hava krøvini hjá Sonju fleiri ferðir verið serlig avbjóðing hjá løgmanni og samgonguflokkunum.

Avrikini

Hóast turbolens, djálv og politiskt ódnarveður so er tað ikki frítt, at Akseli V. Johannesen kann siga, at tað er farið at líkjast, nú hann leggur síðstu hondina á nýggjársrøðuna, sum verður upptikin undan vikuskiftinum og send nýggjársaftan – sunnukvøldið klokkan 19.

Farið at líkjast fer hann at skilja á tann hátt, at fleiri av málunum, sum samgongan setti sær fyri at fáa í lag, nú eru samtykt. Talan er um tað, sum ofta verður rópt politisk stórmál. Málini kunnu hava viðfevnda ávirkan, ella tað hevur verið stórt fokus, tá ið tey vóru viðgjørd og samtykt.

Fyri einum ári síðani vísti løgmaður á broytingina í hjúnabandslógini, sum varð samtykt, áðrenn tingið fór í summarfrí í 2016.

Nú kann løgmaður vísa á, at tingið í hesum árinum hevur samtykt eina sonevnda menningarætlan fyri sjúkrahúsverkið, sum

millum annað ber við sær, at talan verður um eina leiðslu, og at stjórnin fyri Landssjúkrahúsið eisini verður stjóri fyri sjúkrahúsunum í Klaksvík og í Suðuroy. Harvið metir samgongan, at lunnar eru lagdir undir samskipan av sjúkrahúsverkinum.

Hetta er ein spurningur, sum aftur og aftur hevur verið viðgjørdur í meiri enn hálv hundrad ár. Politikarar hava livað og yvirlivað av hesum málinum, sum eisini hevur kostað onkrum landsstýrismanni sessin. Í ár hevur løgtingið samtykt nýggja bygnaðin.

Løgmaður fer eisini at vísa á, at tað undan jóllum loksins eydnadist at fáa nýggju lógina um umsiting av sjófeingi samtykta ella sonevndu fiskivinnunýskipanina. Innihaldið er eitt kompromi ella ein neyðsemja, sum tað tók drúgvu tíð hjá samgonguni at telva seg fram til.

Tá ið løgtingsformaðurin sendi tingið til hús stutt fyri ólavsøku, hingu nýskipanin og samgongan í klønum tráði. Nú fer løgmaður at síggja samtyktina sum marknastein hjá samgonguni – og upp aftur størri politiskan sigur, tí Bill Justinussen atkvøddi saman við Sonju Jógvansdóttir og samgonguni.

Avbjóðingarnar

Tað ræður um at fáa reformarnar frá hondini, áðrenn valskeiðið er hálvrunnið plagar at verða sagt. Sipað verður til, at ópopuleru avgerðirnar skulu takast tíðliga, so undirtøkan millum veljararnar kann vinnast aftur við søtari átøkum fram ímóti tilstundandi valinum.

Løgmaður fer at vísa á, at enn bíða stórar avbjóðingar. Ein er pensjónsnýskipanin, ein onnur er nýggj alilóggáva, og ein triðja er stjórnarskipanin.

Pensjónsnýskipanin er politiskt komin uppá pláss skilt á tann hátt, at samgongan og Sjálvstýri eru samd um, at AMEG/Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnurin ella Samhaldsfasti, sum hann verður nevndur, skal vera flaggskipið í framtíðar pensjónini.

Hugsjónarliga verður nýggja skipanin av samgonguni søgd at vera samhaldsfastari, meðan andstøðan heldur við pensjónistunum, sum tvíhalda um, at universala skattafría grundupphæddin í fólkapensjónini skal varðveitast.

Løgmaður fer eisini at minna á, at nú fáa fyritiðarpensjónistarnir túsund krónur meiri um mánaðin.

Landsstýrismaðurin í vinnumálum legði 19. desember uppskot fyri tingið um dagføringar í alilóggávuni, sum er næstan fimtan ára gomul. Uppskotið var klárt fyrr í heyst, men landsstýrismaðurin valdi at bíða við at leggja uppskotið fram, inntil fiskivinnunýskipanin var avgreidd. Tí verður alilóggávan ein av spurningunum í tinginum í vár.

Fólkaatkvøða um stjórnarskipan Føroya er partur av samgonguskjalinum. Arbeitt hevur verið við stjórnarskipanini síðani 1999, tá ið tað í fullveldissamgonguni varð farið undir at fyrireika grundlóg fyri Føroyar. Uppskotið um stjórnarskipan hevur fleiri ferðir verið í tinginum, og onkuntíð hevur verið um reppið, at tað fekst breið politisk semja.

Í samgonguskjalinum verður sagt, at fólkaatkvøða skal vera um stjórnarskipanina í seinasta lagi í 2017. Soleiðis varð tað ikki. Uppskotið um stjórnarskipan er í tinginum, har tað verður viðgjørt í grein 25 nevnd, ið saman við uppskotinum frá landsstýrinum hevur allar viðmerkingarnar, sum komu inn, tá ið uppskotið var til almenna hoyring.

Løgmaður hevur aftur og aftur givið til kennar, at hann sær ljóst uppá, at tað skal eydnast at fáa breiða semju um málið, og hann fer í nýggjársrøðuni enn einaferð at geva til kennar, at hann roknað við, at fólkaatkvøðan verður eitt hálv ár eftir, at løgtingið hevur samtykt lógina um stjórnarskipan.

Hóast uppskotið er tugt og tanlað í nógv ár, og hóast danski forsætismálaráðharrin sigur seg einki hava ímóti, at føroyingar taka undir við hesum uppskotinum, sum harvið frá danskari síðu ikki verður sæð sum hóttan ímóti ríkis-

Aksel V. Johannesen, løgmaður, fer nú saman við restini av politisku skipanini og veljarunum inn í síðsta heila árið, áðrenn tað verður løgtingsval

felagsskapinum, so kennist stjórnarskipanin hanga í klønum tráði.

Formaðurin í Sambandsflokkinum sigur seg ikki vilja vita av henni. Fólkaflokkurin er longri frá at taka undir við uppskotinum, enn hann áður hevur verið, og í Tjóðveldi vilja fleiri ikki vita av hesum uppskotinum. Tað er fyrst og fremst løgmaður, sum stendur fyri stjórnarskipanaruppskotinum, sum bíðar ivasom framtíð.

Valstriðið

Løgmaður og samgongan og politiska skipanin flyta seg nú saman við veljarunum inn í síðsta heila árið, áðrenn tað verður løgtingsval. Í politikki er tjúgu mánaðir – fram til fyrsta september 2019 – langt skeið, og politiska minnið er stutt. Tí ber tað ikki til nú hjá løgmanni og øðrum í politikki at rokna út, hvat valstriðið fer at snúgvá seg um.

Tað er tó einki at ivast í, at pensjónsviðurskiftini vera sentral, og at andstøðuretorikkurin fer at vera ógvusligur um grundupphæddina. Tí er avbjóðingin hjá løgmanni betri enn higartil at miðla kolumbuseggið, sum bæði sigst vera tað besta fyri pensjónistarnar og landskassan.

Hvussu tað verður við fiskivinnunýskipanini um hálvannað ár er ein góður spurningur.

Hjúnarbandslógin og sjúkrahúsin fara neyvan at eiga stóran leiklut. Hóast samtyktirnar vóru teprar, so verður neyvan bakkað aftur. Dømið um hetta er broytingin til eitt valdømi.

Fyri fjórðingsöld síðani vóru

Føroyar í øgiligari kreppu. Tað ávirkaði úrslitið av løgtingsvalunum í 1990 og 1994, so tað stóð eftir í.

Tað eru stórar figgjarligar avbjóðingar fyri framman, og tað skal breiður politiskur ryggur til at halda aftur í útreiðsluvøkstrinum, sum andstøðan sigur hava verið væl størri, enn tey í samgonguni siga, at hann hevur verið, og sum hann kann fara at vísa seg at verða, nú sáttmálasamráðingarnar tørna fyri.

Allir pílarnir hava leingi peikað rætta vegin:

Nógv sild, nógvrur makrelur og svartkjafur, góðir móguleikar á fjarleiðum, høgir fiskaprisir, lágir oljuprisir, lág renta, viðrák hjá alingini og høgir laksaprisir og heilt serligar umstøður í europeiska samhandlinum við Russland, sum Føroyar hava átt stórt gagn av.

Nú fellur laksaprisurin, og oljuprisurin hækkar. Hvussu tað verður við rentuni, bíðar í tí óvissa, men tað er eingin ivi um, at hon fer at hækka. Spurningurin er, nær tað verður.

At nýtslan veksur, og uppsparingin minkar ber við sær, at virkseimið framvegis økist. Spurningurin er, hvussu leingi tað verður, og hvørjar avbjóðingarnar hjá politiska myndugleikanum so verða.

Valstriðið fer eisini at snúgvá seg um lyfti um meiri vælferð, og tað verður ikki bara lætt at fáa tað at ganga upp við omanfyri standandi.

Men tað fer Aksel V. Johannesen neyvan at gera so nógv við í síni triðju nýggjársrøðu.

Gott nýggjár!